

Шляхи подолання мовних та комунікативних бар'єрів: методика викладання гуманітарних дисциплін студентам немовних спеціальностей: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м.Київ, 6-7 червня 2014 р. / За заг. ред. А.Г.Гудманяна, О.Г.Шостак. – К.: «Талком», 2014. – с.60-63

Пошук духовного начала в циклі «Подорожі» ХартаКрейна

Анна Колісниченко, НАУ

ХартКрейн– фігура дуже важлива для американської літератури епохи модернізму. АланТейт маркував митця як «архетип сучасного американського поета». ХартуКрейну «пощастило» творити саме в той час, коли Америка після I Світової війни стала однією з найбагатших країн, коли на піку свого розвитку були індустріалізація та урбанізація. Саме в ці часи люди починають сповідувати релігію споживача, духовне відступає на задній план, поступаючись місцем матеріальному. У розмаїтті всіх життєвих благ людина все ж самотня, їй не вдається побути наодинці з природою.

Поетика ХартаКрейна знаходиться на некласифікованому роздоріжжі між традиціями (з традиційною метричною системою та елизаветіанським словником) та інноваціями (з логічними асоціаціями слів). Через цю двоякість автор і отримував неоднозначні відгуки від критиків того часу. Суперечки про стиль Крейна точаться до цього часу, бо це особливий, аномальний стиль. Сукупність його художніх прийомів більш барокова, сюрреалістична, мозаїчна. Як поет з власним стилем, темами та ін. Крейн сформувався в 1921 році після остаточного розірвання стосунків з батьком. ЛенгдонХаммер у роботі «ХартКрейн та Ален Тейт: дволикий модернізм» трактує поезію Крейна як «бравуру», спробу відродити «високий стиль» колишніх років, а ДжерардТайтус-Кармел у науковій праці «Прагнення: хвала ХартуКрейну»(1998) зображає його як предтечу постструктуральної штучності.

Одним із прикладів власне «крейнівської» поезики є ліричний цикл «Подорожі», деХартКрейн постає в своїх основних характерних рисах, у його багатій та насиченій мові з рідкісними та архаїчними словами у поєднанні з неологізмами, у його винахідливому часто перевантаженому синтаксисі, у використанні традиційних віршованих форм (ямб чотиристопний), у складному використанні риторичних фігур, у його посиланнях до імпліцитного читача серед усіх інших. Окрім цього, багато символів, що визначають його лірику, постають у повній силі. Його анімізм та незвичне розташування слів, що більш емоційного характеру, ніж логічного, є найліпшими проявами «логіки метафори». «Подорожі» – це цикл із 6 різних, але взаємопов'язаних поезій попри те, що були написані в різні періоди життя автора. Вони зображують подорож до любові, смерті та переродження.

У цикліключовими є три образи: небо – неприйнятне, море – загадкове, непридатне для життя людини,земля символізує життя, звичайне людське

життя, що бачиться безпечним. Море, як ми можемо бачити, пов'язане з смертю та коханням, жахливо небезпечними, але неминучими. Небо – недосяжне, спілкується лише з морем, але таке визначне для життя людини. Якщо ми вирішимо, що море тут – це метафора кохання, то ми опиратимемося на Платона, для якого любов – це геній, що зв'язаний з людським існуванням (землею) та світом ідей (небо). Іншим значимим образом є образ дітей, до яких звертається автор, попереджаючи їх про уникнення ризиків, з якими вони обов'язково зіштовхнуться в майбутньому при спілкуванні з морем.

Автор говорить про смерть та переродження, де трансцендентна сила – це не Бог, а сила поетичної майстерності. Поет повинен об'єднати природу з мистецтвом, щоб переродитися до стану всезагального розуміння. Перший образ дивовижний: у своїй величності море – лише частина Всесвіту, що чекає після смерті. Другий та третій рядки апелюють до вітру (безмежного, вільного) та благородної природи моря. Море, до якого звертається автор, є символом життя, смерті та вічності, а також засобом, що підтримує коханців на плаву їх любові. Але це ж море сигналізує про свободу, яку людина втрачає в любові. Море презентується як богиня, вагітна водяними духами (ундинами). Для цієї богині людське кохання здається бентежним. Усі критики поділяють думку, що автор апелює до коханця-людини. У останній строфі море асоціюється зі смертю. Поет просить карибський вогонь не викидати його й коханця на землю допоки загадка смерті не буде розв'язана. Ми також бачимо повторення символів, таких як світло й руки. Світло, що з'являється в першій поезії – це активна сила, воно дає дітям відповідь, дістає їх з моря та обіймає. Руки пов'язані зі святістю – руки коханця, руки кохання.

«Подорожі» позначені напругою між пристойним \ материнським та жахливим \ тиранічним обличчями моря. Поезія повна сексуальних мотивів: у першій частині «Подорожей» наратор використовує море як втілення Еросу; йому воно бачиться гарною жінкою, що є втіленням богині. Він говорить про «живіт ундини». А в третій частині він вже говорить про «руки» моря; еротична атмосфера натякає на рай, коли «зірка цілує зірку». Ще в інших поезіях Крейн висував припущення про підводний рай, наприклад, у вірші «...І райські бджоли» автор детально змальовує райдужний рай під водою, як і в «Подорожах» він стверджує: «Морські тварі спостерігають рай».

Світ Крейна в «Подорожах» (особливо море) – дике, але романтичне, навіть екзотичне місце. Життя і смерть протилежні, але невіддільно поєднані. Море символізує смерть, життя, єдність, вічність, а також служить як засіб підтримки кохання наратора. Відносини неба й моря дуже складні. Лі Едельман зазначає, що зазвичай вітер відноситься до материнського моря, але в цій поезії – до поета. Діяльність поета благословенна морем, результатом чого є святе одкровення: «Поет покликаний через чорні загадкові ворота. Чорнота цих воріт і темнота свідомості моря здається мені гармонією (синхронністю); свідомість, таємниці моря – темні. Втручаючись в погрозливую темноту воріт, поет призивається в морське внутрішнє царство. У

порівнянні з воротами, через які пройшов автор, місце, що відкрилося зараз – чудове, прикрашене величними колонами та фронтонами, тут дуже яскраво, світло, зірки й хвилі у гармонії між собою. Дії відносяться до світла й зірок (образи, які щойно з'являються), бій та поцілунки ілюструють лють та ніжність акту кохання (статевого акту). У цьому святому місці смерть – це не лють, а трансформація. Здається, поет знайшов поєднання любові та смерті, результати чого радісні».

Ідучи почергово, поезії циклу показують рух від сумніву до відкриття, від дитинства до зрілості. У першій поезії безтурботність та невинність дитячої гри символізує безпеку наївного життя (у безпеці піску) і небажання вступати до загадкового моря\любові. У другій поезії ми вже не на безпечній землі, а всередині моря з його красою та жахом, новітнім та емпіричним характером любові, що закінчиться лише зі смертю. У третій поезії поет відкриває емпіричну любов, що заключна в пісні, мистецтві, що несе нескінчену духовну спорідненість. Автор знаходиться в місці, де смерть не має значення кінця любові, а лише її трансформація. У кінці він звертається вже не до коханця, а до любові як такої.

Цикл «Подорожі» – це яскравий приклад пошуку любові серед індустріального світу, серед матеріальних благ, у якому ліричний герой ХартаКрейна постає як своєрідний осередок трансцендентного сприйняття навколишньої.